

Nieuwe Vleugel vooral succesvol als symbool

Overdreven populair was het gebouw niet, maar toch vonden velen het 'respectloos' toen in 2006 wethouder Carolien Gehrels de sloop van de Nieuwe Vleugel van het Stedelijk Museum symbolisch inleidde door met een baksteen een van de glazen wanden te verbrijzelen. Miskende dat de waarde die de vleugel had gehad?

Inderdaad symboliseerde de sobere 'autoshowroom' (zoals critici smaalden) voor modernste kunst een heel nieuwe manier van kunstpresentatie en bij de opening in 1963 oogste die veel lof. Ze diende zelfs als inspiratie voor het Centre Pompidou in Parijs en het Museum of Art in Sao Paolo. Anderzijds schopte juist museum-directeur jhr. Willem Sandberg graag tegen 'heilige huisjes'. Een museumgebouw mocht vooral geen imposante tempel zijn. Het was een middel, geen doel. Sandbergs doel was het democratiseren van de kunst. Van buitenaf kon je in de door hem bedachte dependance van heel veel glas en een beetje beton al gratis meegenieten en als je binnen in daglicht rondliep was (anders dan in de klassieke, raamloze museumzalen) het volle leven buiten steeds dichtbij.

In dat opzicht was de ruitdoorbrekende baksteen van Gehrels een fraaie verbeelding van Sandbergs ideaal. Ware het niet dat hier nu 'de Badkuip' gaat verrijzen, een staaltje design op hoge poten dat niet-betalende 'inkijkers' geen schijn van kans geeft. In die zin weer hoogst eigentijds.

Toen Sandberg-biograaf Max Arian in *Ons Amsterdam* van september 1995 de geschiedenis van de Nieuwe Vleugel beschreef, hoopte hij nog op behoud als museumres-

taurant. Niet dus. Cultuurhistoricus Kempers berust erin en schreef genuanceerd (en met talloze foto's en amusante citaten van kemphanen) dit door Roosje Klap (in stijl) sober vormgegeven boek. Volgens uitgeverij Valiz is het de eerste aflevering van hun nieuwe serie Amsterdam NL, "waarin aandacht wordt besteed aan de culturele historie van de hoofdstad." We zijn benieuwd!

Peter-Paul de Baar

Paul Kempers, Binnen was buiten. De Sandbergvleugel, Valiz Amsterdam, 2010, ISBN 9789078088448, € 19.90.

Franciscaner zielzorgers in Amsterdam

Iedereen die geregeld over de Admiraal de Ruijterweg de stad uitrijdt kent die robuuste kerk met hoge toren vlak voor Sloterdijk. Dat is kerk De Boom ofwel De Boomkerk, officieel gewijd aan de heilige Franciscus van Assisi. De paters franciscanen leverden dan ook tot omstreeks 1980 de zielzorgers voor deze parochie. De kerk bestond in mei precies een eeuw en journalist en oud-parochiaan Loek Hieselaar schreef er een boekje over.

Daarin belicht hij ook kerk 't Boompje aan het Rokin (doorlopend naar de Kalverstraat), oorspronkelijk een schuilkerk, die bestond van 1628 tot 1911, toen ze plaats moest maken voor het eerste echt grote warenhuis van V&D. De nieuwe kerk die ervoor in de plaats kwam, was veel groter en stond een stuk westelijker om ook de katholieken in de nieuwe wijken te bedienen. (Zie ook de herinneringen van Huib Godding in onze rubriek Mijn Amsterdam dit nummer).

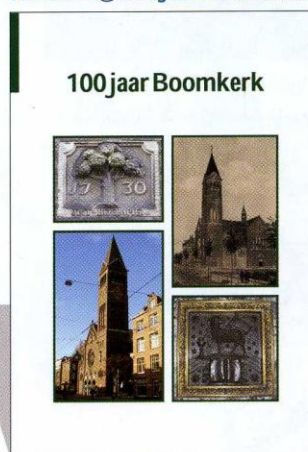
Hieselaar beschrijft deels uit eigen ervaring het Rijke Roomse Leven tot ongeveer 1960 en de grote veranderingen sindsdien. Terecht memoreert hij ook de in 1944 gefusilleerde verzetsman en parochiaan Jan Verleun: tijdens de uitvaart werd tot woede van NSB'ers het soldatenlied *Ik had een wapenbroeder, geen dapperder dan hij* gespeeld. Prompt werden de pastoor

en de organist gearresteerd. Ook weer snel vrijgelaten, maar de pastoor mocht zijn werk niet hervatten.

Hieselaar portretteert ook alle pastoors. De aimabele zielzorger Gandulfus Bertels (in functie van 1949 tot 1958) lijkt zijn persoonlijke favoriet. Maar ja, dat waren dan ook de jaren waarin kleine Loek zelf misdienaar was.

Peter-Paul de Baar

Loek Hieselaar, 100 jaar Boomkerk, uitgave RK Parochie Heilige Drie-eenheid Amsterdam, ISBN 9789085708162, 56 blz., € 7,50 inclusief verzendkosten; bestellen via: eeuwfeest@heiligidrieenheid.nl.

EN VERDER

Nico van Apeldoorn, 25 jaar Brouwerij 't IJ. Een geschiedenis, Uitgeverij Copyrightjoke, 2010, € 18,-.

Niet alleen droeg Kasper Peterson bij aan de Amsterdamse cultuur met zijn lied *Hee, Amsterdam, se segge dat je bent veranderd*. Maar ook doordat hij in 1985 zijn twee jaar eerder brutaal geopende brouwerij 't IJ verplaatste naar de Funenkade 7, het oude gemeentebadhuis uit 1911 onder molen 't Funen. Daardoor behoeftte hij, samen met echtgenote en zakenpartner Joke Scholte, het badhuis voor sloop.

Peterson was eigenlijk al een paar jaar eerder begonnen met brouwen in de schuur van zijn woninkje in de Tweede Jacob van Campenstraat, letterlijk onder de rook van Heineken. Daar trok Joke

Scholte bij hem in. Hun huwelijk hield geen stand, de vriendschap en de brouwerij gelukkig wel. In 2005 had Peterson genoeg van het zakenman spelen en verkocht de brouwerij aan twee Amsterdamse kasteleins: Patrick Henriksen en Bart Obertop. De gemoedelijke en eigenzinnige sfeer bleef. Er werken nu zeventien mensen die jaarlijks 3000 (biologisch verantwoord) hectoliter bier produceren. Een kwart wordt opgedronken in het eigen proeflokaal.

PPdB

Ron de Muijnck, Houten huizen van Amsterdam, Museum De Noord, € 6,-, te bestellen bij Museum De Noord: info@museumamsterdamnoord.nl.

In de Middeleeuwen waren alle huizen van hout, tot het Amsterdamse stadsbestuur daar na een paar grote stadsbranden een einde aan maakte. Maar in Amsterdam-Noord, Waterland en de Zaanstreek staan er nog heel wat.

Het oudste huis van Noord is waarschijnlijk Nieuwendammerdijk 323. Achter de 19de-eeuwse gevel bleef het middeleeuwse houtskelet intact. Het werd waarschijnlijk rond 1600 gebouwd. 'Runner up' is Buiksloterdijk 390, uit 1606.

In dit eenvoudige, maar aantrekkelijk vormgegeven boekje noemt De Muijnck nog veel meer voorbeelden en gaat hij uitvoerig in op diverse

